

באר התורה / הג'ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת פנחס****"ונתתה מהודך עליו" - מאמר א**

יהושע כפני לבנה זקנים שבאותו הדור היו אומרים או לנו מאותה בושא או לנו מאותה כללימה. ושמעתי דהכוונה דשם בושא אינו דוקא מפני מעשים שאינם מהוגנים, אלא לפעמים נקרא זה מה שמשגיג האדם בושא מפני גדול במעלה שאין לו ערך אליו, והוא מתבייש מרוממות מדרגתו, וזה שנצטיינו בני אברהם ביישנים רחמנים וכו' (יבמות עט א). אבל ענין הכלימה הוא ענין חרפה שהאדם נכלם מדבר שהוא פשע בעצמו במעשיו המקולקלים, או שלא השיג אותה המעלה שהיה יכול להשיג בעצלותו.

וזהו שאמרו שנגד פני משה היו מתביישים מגודל רוממותו שאין להם ערך כלל אליו, אבל מפני יהושע שהיה קרוב למדריגתם וזכה להאיר פניו כפני לבנה ע"י שימוש שמש את משה רבינו כמו שאמרו במדרש (פנחס כא יד) ולא מש מתוך אהלו של תורה, מפניו היו נכלמים שהלא במדרגתו היו וגם הם היה בידם לזכות לכבוד הזה.

וכן יקרה לכל אדם אם יתעצל מלעמוד בתורה בכל כוחו וע"י עצלותו יהיה נשאר ריק מחלקי התורה שהיה בידו להשיגה כחבריו, יבוש ויכלם אח"כ מאור פניהם אשר יבהיקו למעלה מאור תורתם ואז כבר לא יהיה בידו לתקן כי לאחר ביאת המשיח שיתבטל היצה"ר מן הארץ כבר אין שם זכות ולא חובה ורק כל אחד עומד במדרגתו וזכה בה מקודם. כמו שאמרו חז"ל (קהלת רבה יב) על הפסוק "וזכור את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבוא ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב א) אלו ימות המשיח שאין לך בהם לא זכות ולא חובה, עכ"ל (ע"י שבת קנא ב).

ומתיישב שפיר מה שאמרו אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה, דאזתה בושא הכוונה כנגד פני יהושע, ואין כאן כפל הלשון.

גם מתיישב שפיר מה שרק הזקנים היו אומרים כן, דמשום גודל חשיבותם היו מתביישים מגודל רוממותו של משה, וגם היו נכלמים מפני יהושע שהיה קרוב למדריגתם וזכה שיאירו פניו כפני לבנה.

ד-

בפי' כלי יקר (בראשית א א) בד"ה "בראשית וכו', מה שהתחיל התורה בבייית לפי שבכל ספר קהלת מדמה שלמה המלך התורה לשמש שאין מהלכה כי אם בשלוש רוחות כצורת הבייית הפתוחה לצפון, ונתניתה על ידי משה שפניו כחמה, וכו' עכ"ל.

ה-

ובחטם סופר (פנחס) בד"ה ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל" (כו ב), "ל כשם שמרע"ה נעשה פני חמה ביום קהלת בחורב, כי בזכות כל בני ישראל זכה למה שזכה, הי"נ יהושע שנעשה עתה פני לבנה היה צריך להיות במעמד כל ישראל.

וזהו "למען ישמעו כל עדת בני ישראל", ר"ל למען הוא נתינת סיבה על כן נתן מהודך עליו והוא יכול לקבלו הואל וישמעו כל ב"י בדברך עמו, עכ"ל [תקס"ג].

ומבואר דמשה רבינו כבר במתן תורה היה דרגתו כפני חמה וכמו שביארו בקול אליהו ובכתב סופר.

ו-

הנה תחילת התורה הוא "בראשית" והאות הראשונה היא אות ב', וסיום התורה הוא 'לעיני כל ישראל' והאות האחרונה היא אות ל', ויש לפרש על דרך שנתבאר בכלי יקר הטעם שהתחילה התורה באות בייית, משום דאות בייית מקפת מג' רוחות, והוא רומז על התורה שנמשלה לשמש [המקפת ג' רוחות], ונתניתה היתה ע"י משה רבינו שפניו כחמה.

כמו כן מה שסיימה התורה בפסוק "לעיני כל ישראל" וחתמה באות למ"ד, הוא לרמז על יהושע שעל ידו נסתיימה כתיבת התורה (ע"י ג"ב טו א) שנמשל ללבנה - שהיא מתחילה באות ל'.

גם מנין ל' הוא מנין ימי הלבנה, והוא על דרך שכתוב במדרש רבה (בא טו כו) ד"א "החדש הזה לכם" (בא יב ב), הדא הוא דכתיב "יפרח בימיו צדיק ורוב שלום עד בלי ירח" (תהלים עב ז), עד שלא הוציא הקדוש ברוך הוא את ישראל ממצרים ברמז הודיע להם שאין המלכות בא להם עד שלשים דור שנאמר "החדש הזה לכם ראש חדשים" החדש שלשים יום² ומלכות שלכם שלשים דור, ע"כ.

לתגובות והערות ולקבלת הגליון 'באר התורה':

a0527677650@gmail.com

"ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל" ע"כ. (פנחס כו ב).

ובפי' רש"י (שם) בד"ה מהודך - ולא כל הודך, נמצינו למדין פני משה כחמה פני יהושע כלבנה, עכ"ל.

א-

בבא בתרא (עה א) ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק, שנאמר "יבורא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה עני יומם ועשן ונוגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה" (ישעיהו ד ה), מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו. עשן בחופה למה, אמר רבי חנינא: שכל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה, מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא. ואש בחופה למה, אמר רבי חנינא: מלמד שכל אחד ואחד נכזה מחופתו של חברו, אוי לה לאותה בושא, אוי לה לאותה כלימה.

כיוצא בדבר אתה אומר: "ונתתה מהודך עליו" (פנחס כו ב) ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושא, אוי לה לאותה כלימה, ע"כ.

וברשב"ם (שם) נכזה - חופתו של קטן מחופתו של חברו הגדול ממנו: שבאותו הדור - שראו משה ויהושע: אוי לה לאותה בושא - שבזמן מועט נתמעט הכבוד כל כך שהרי יהושע היה נביא ומלך כמשה ולא יכול להגיע לכבודו, עכ"ל.

והנה מה שאמרו רק הזקנים שבאותו הדור פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, צריך ביאור אמאי רק הזקנים אמרו כן. גם צריך ביאור מה שאמרו אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה, דלכאורה הוא לשון כפול.¹

ב-

בספר קול אליהו (פנחס) "ונתת מהודך עליו" וגו' (כו ב), אמרו חז"ל במס' בי"ב (עה א) "מהודך ולא כל הודך", פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, זקנים שבאותו דור היו אומרים אוי לה לאותה בושא ואוי לה לאותה כלימה וכו' ע"ש, הנה מה שאמרו זקנים שבאותו דור אמרו, מדוע דוקא הזקנים. י"ל שהנה היה מקום לומר שמשה רבינו ע"ה לפי שהיה זקן לכך מעלתו גדולה מיהושע שעודו צעיר לימים לא עלה עוד כל כך במעלות השלימות, לכן אמרו הזקנים שבאותו דור שהם הכירו את משה רבינו ע"ה בעודו בבחורותו כמו שהוא יהושע עתה, המה ראו כן תמהו על מעלת משה רבינו ע"ה, עכ"ל.

וכ"ה בספר כתב סופר (פנחס) בד"ה "ונתת מהודך עליו" וכו' (כו ב), ואמרתני לפרש הא דזקנים שבדור אמרו אוי לאותה בושא וכו' (בי"ב עה א), למה דוקא זקנים אמרו כן, הא ההפרש היה רב ביניהם וגם בחורים יכולים להבין ולחלק בין חמה ללבנה. דצריך להבין מה היתה הבושא וכלימה, אולי אם יגיע יהושע לשנות משה וישמש את ישראל שנים רבות וזכותם יעמוד לו יעלה גם הוא למדרגת משה, ואינו דומה בן חמשים לבן מאה. אבל באמת הזקנים שהכירו את משה מילדותו בעת שנתמנה למנהיג ישראל וראו שגם אז היה במדרגה גדולה יותר מכמו שיהושע עומד עתה, לכן הבינו ההפרש בין שניהם, והבינו שגם אם יבוא יהושע בשנות משה ג"כ לא יהיה כמוהו ולא יעלה למדרגתו לעולם.

אבל הבחורים שלא הכירו את משה [אלא] מימי זקנותו, הגם שראו ההפרש בין משה ויהושע, אבל חשבו שאם היה יהושע בשנות משה יעלה ויבוא גם הוא למעלתו. על כן דוקא הזקנים שבדור שזכרו את משה מנעוריו ידעו והכירו שמשה היה אז גדול יותר מיהושע עתה, ולא יעלה לעולם למדרגתו הגדולה, ואמרו אוי לאותה בושא וכלימה, וק"ל, עכ"ל.

ולהבואר מתיישב שפיר מה שרק הזקנים אמרו כן, משום שהם הכירו את משה רבינו גם בצעירותו שהיו פניו כפני חמה, משא"כ הבחורים שלא הכירו את משה בצעירותו חשבו כי אולי אם יגיע יהושע לשנות משה וישמש את ישראל שנים רבות זכותם יעמוד לו ויעלה גם למדרגת משה.

אמנם עדיין אנו צריכים למודעי לבאר מה שאמרו אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה, דלכאורה הוא לשון כפול.

ג-

בספר תורה אור להחפץ חיים (פרק ט) והוא בדמיון מה שמצאנו להזקנים שבימי יהושע כמו שאמרו (בי"ב עה א) פני משה כפני חמה פני

¹ ע"י מה שכתב בזה בארוכה בח"א מהרש"א (שם) בד"ה וענין שכל א' נכזה. ² בדעת זקנים מבעלי התוספות (וארא ז כה) וימלא. פירש"י שכן היה דרך כל המכות שכל אחת היתה משמשת רביע חדש והשלשה חלקים היה מתרה בו נמצאת המכה עם ההתראה היה חדש שלם מדכתיב שלח אותות ומופתים בתוכי מצרים (תהלים

קלה ט) שהיה יכול לכתוב בתוך הרי כ"י יתירין שעולים שלשים הרי חדש שלם, וכו' עכ"ל. ומבואר דחדש היינו שלשים יום. עדי"ר הרמז י"ל, דמילואם של אותיות חדש הם תיבת תלתין, פי' שבחדש יש שלשים יום.